

*Андрій ДУШНИЙ,
Юрій ДЯКУНЧАК
(Дрогобич)*

НЕВІДОМИЙ КОМПОЗИТОР СТАРОСАМБІРЩИНИ: ТВОРЧИЙ ПОРТРЕТ ЮЛІАНА ПУКШИНА

Львівщина багата на таланти, які уособлюють її мистецькі традиції в академічному та аматорському мистецтві. Одним з таких районів Львівської області є Старосамбірський, який славиться своєю історією, творчими досягненнями, провідними постатями мистецького світу. Із Старосамбірщини вийшли відомі виконавці (народний артист України, соліст Львівської опери – С. Степан), диригенти (народний артист України, професор ОДМА ім. А. Нежданової – Я. Скібінський), науковці (кандидат педагогічних наук, доцент ДДПУ ім. І. Франка, член-кореспондент МАНПО – А. Душний), громадські діячі (начальник відділу культури Старосамбірської РДА – П. Юрчик), викладачі мистецьких ВНЗ (М. Головачак – Самбірське училище культури, А. Боженський – викладач музично-педагогічного факультету ДДПУ ім. І. Франка). На Старосамбірщині проводиться низка краєзнавчих та мистецьких акцій: «Посади отчий ліс»¹ (с. Лаврів, 2009, 2010, 2011); районний фестиваль хорової пісні ім. М. Вербицького, присвяченого 135-річчю від написання національного гімну «Ще не вмерла Україна» (сmt. Стрілки, 1998); обласний фестиваль бойківського фольклору «Бойківське подвір'я» (Старий Самбір, 2009) та ін.

Святом баянного мистецтва на Старосамбірщині стала науково-практична конференція «Львівська баянна школа та її видатні представники»², яка відбулася 23 квітня 2005 р. на базі ДМШ м. Старий Самбір, й об'єднала музикантів та науковців, композиторів й шанувальників баянного мистецтва із усієї України (Дрогобича, Львова, Києва, Луганська, Одеси) [2]. Цей потужний фактор сприяв заснуванню у Старому Самборі відкритого регіонального³ конкурсу баяністів-акордеоністів «Візерунки Прикарпаття»⁴ (ДМШ, 5 листопада 2005).

Таланти Старосамбірщини проявляються у різних амплуа (інструментальному, вокальному, хоровому і т.п.). Окремої уваги заслуговує постать творчої особистості бойківського краю, уродженця с. Бачина **Юліана Михайловича Пукшина** (1.02.1947 – 20.07.2008) – педагога, композитора, громадського діяча. Закінчив Ю. Пукшин Самбірське культурно-освітнє училище (1967, клас баяна С. Яцишина, ф-но І. Галицької, скрипки Є. Катинського, хорового диригування Б. Торби) та Київський інститут культури (1976). У ВНЗ майбутній композитор займається у відомих

¹ Касперевич В. Уся палітра народної творчості // «Голос Прикарпаття». – 2011. – 13 травня. – № 3 (336).

² Науково-практична конференція «Львівська баянна школа та її видатні представники» (70-річчю від дня народження Анатолія Онуфрієнка присвячується): Програма. (Старий Самбір, 23.04.2005) / Ред.-упор. А. Душний, С. Карась, Б. Пиц. – Дрогобич, 2005. – 4 с.

³ Сьогодні цей конкурс має статус Всеукраїнського, і проводиться на базі Дрогобицького ДПУ ім. І. Франка (2010, 2011).

⁴ Перший Відкритий регіональний конкурс баяністів-акордеоністів «Візерунки Прикарпаття» (Старий Самбір, 23.11.2005): Програма. – 5 с.

педагогів та науковців, серед яких – доктор мистецтвознавства А. Гуменюк (клас хорового диригування), композитор Ю. Шамо (клас теоретичних дисциплін) [9, 3].

Після закінчення Київського інституту культури Ю. Пукшин працює керівником хорової капели «Меблевик» Добромильського деревообробного комбінату та концертмейстером Добромильської музичної школи (1976 – 1990), викладачем (1990 – 2008) та концертмейстером Старосамбірської дитячої музичної школи [8, 33].

Ще в училищні роки Ю. Пукшин починав писати свої перші композиторські спроби. З-під його пера виходять пісні на власні слова: «Гей, піду я в гори», «Вірність», «Повернулась електричка», «Кохання пора», «Мої сини». Ще в роки навчання творчість Юрія Шамо та Михайла Гринишина надихає Ю. Пукшина до до компонування. Саме тоді розпочинається плідна співпраця з поетом-піснярем Миколою Сомом, у результаті якої були написані пісні: «Осінь в Карпатах», «Добрий день», «Що таке любов» [6, 3].

У творчій співпраці із жіночим вокальним ансамблем «Росинка» Добромильського будинку культури народжуються пісні «Метелиця» на слова Миколи Гірника, «Едельвейс» на слова Марії Хоросницької, «Вірність» на власні слова і музику та багато інших. За високий рівень творчої праці жіночому вокальному ансамблю «Росинка» у 1990 році присвоєно звання «Народний» [8, 33].

У доробку автора ціла низка пісень для дітей. Найбільшої популярності набули пісні: «Краса Карпат» на слова Стефанії Пахольчук; «Гей, піду я в гори» на слова автора; «Летять журавлі» на слова Івана Фідика. Названі твори виконувалися і були визнані найкращими на регіональному пісенному фестивалі «Джерела Прикарпаття» (2000 – 2002). Прихильність слухачів ці композиції здобули і на різноманітних творчих конкурсах у Республіці Польща [9, 3].

25 вересня 2005 року в концертному залі Народного дому м. Старий Самбір відбувся творчий вечір композитора-пісняра Юліана Пукшина «Краса Карпат». У концерті взяли участь студенти музично-педагогічного факультету Дрогобицького ДПУ ім. І. Франка, Львівського ДМУ ім. С. Людкевича, викладачі та учні Старосамбірської, Самбірської та Добромильської музичних шкіл, народний ансамбль «Росинка Прикарпаття» (м. Доброміль), народний чоловічий квартет «Заспів» та народний гурт «Животоки» (м. Старий Самбір). У програмі концерту звучали естрадні, ліричні та патріотичні пісні [6, 4].

У 2006 році Ю. Пукшин – ініціатор-організатор та голова Спілки композиторів Старосамбірщини, яка надавала велику методичну допомогу клубним працівникам та вчителям музики і співів загальноосвітніх шкіл району. З цього ж року – регент церковного хору церкви Святого Миколая м. Старий Самбір. Як дар Господу, на початку січня 2008 року виходить перша збірка релігійних пісень на музику Ю. Пукшина «Нехай святиться ім'я Твоє»⁵ [4; 9].

⁵ До цієї збірки увійшли твори: на слова М. Козловського «Боже великий Всесильний!», «Люди добрі, схаменіться!», «Ти Матінко Божа Свята», «Задумуюсь, міркую так собі», «Проснувшись, подякую Богу», «Життя людське – нескінчена дорога», «Три хатини», «Хотів ти людям добра», «Божа Мати», «Прийшов на світ і не впізнали», «Радіють люди, веселяться», «Ясна зоря засвітила», «Свят – вечір», «Христос Родився!», «Христос Родився! Веселімся!», «Радіє небо, люд радіє!», «Вже Мати Марія радіє», «Над Вифлеємом», «На Йордань-річці» (щедрівка); авторські – «Дивоцвіт», «Щедрівка»; релігійні – «Нехай святиться ім'я Твоє», «Під Твою милість», «Пресвятая Тройце», «Богородице Діво», «Христос воскрес», «Страдальна мати»; на слова С. Пахольчук «Господи, прости».

У рамках І-го відкритого Всеукраїнського конкурсу баяністів-акордеоністів «Вічний рух» (Дрогобич, ДДПУ, 8 – 12 травня 2008) відбулася презентація двох навчально-репертуарних збірників Ю. Пукшина «Моя Україно» та «Краса Карпат» [3].

До збірки «Моя Україна» увійшли авторські твори «Лине пісня», «Мої сини», «Вірність», «У ріднім краю», а також твори на слова М. Жидика («Моя Україна», «Свято злуки», «Помаранчевий листопад»), С. Пахольчук («Кликала Сурма», «Коні – скакуни», «Ми – Українці»). Твори скомпоновані для голосу (або декількох голосів) у супроводі фортепіано [7].

«Краса Карпат» – збірка, у якій композитор скомпонував такі твори: «Гей, піду я в гори», «Повернулась електричка», «Солов'їна пісня», «Повертайтеся гуси» на власні слова та музику у поєднанні ф-но та вокалу, а також композиція «Едельвейс» на слова М. Хоросницької, «Летять журавлі» на слова І. Фідика, «Осінь в Карпатах» на слова М. Сома; «Краса Карпат» на слова С. Пахольчук та «Метелиця» на слова М. Гірника, де використовує баян як акомпануючий інструмент у поєднанні із вокалом та ін. [6].

Остання збірка композитора «Наше місто» присвячена рідному місту Старий Самбір, до якої увійшла композиція автора на слова І. Фідика «Старосамбірський славень», що стала гімном прикарпатського містечка. Ціле гроно пісень композитор створив на слова місцевих авторів, серед яких: «У долині між горами» (Т. Луцик), «Мій Старий Самбір» (М. Жидика), «Наше місто» (Л. Ровдич), «Пісня про Старий Самбір» (С. Пахольчук), «Старий Самбір» (К. Кутельмаха) та «Старосамбірський вальс» на власну музику та слова в аранжуванні для баяна А. Душного [8].

Композиції автора «Кликала Сурма» та «Коні – скакуни» на слова С. Пахольчук, аранжовані А. Душним для оркестру народних інструментів ДМШ м. Старий Самбір, й у співпраці із народним чоловічим квітетом «Заспів» були репрезентовані на концерті, який відбувся у рамках ІІ-го відкритого регіонального конкурсу баяністів-акордеоністів «Візерунки Прикарпаття»⁶ (Старий Самбір, 20 лютого 2008).

Водночас композитор створив низку творів у власному аранжуванні для різних складів ансамблів: «Вірність», «Кликала сурма» (вокал, скрипка, сопілка, кларнет, цимбали, бандура, баян, к/б); «Краса Карпат» (вокал, скрипка, труба, баян, ф-но); «Маленька полька» (скрипка І, ІІ, сопілка, кларнет, баян); «Мелодія літа» (вокал, скрипка, сопілка, кларнет, цимбали, баян, к/б); «Заблукаю з тобою в житах» (саксофон-альт, баян, ф-но); «На роботі» на слова В. Глубарця (вокал, кларнет, гітара, баян, к/б). У цих та інших композиціях для різних складів ансамблів митець активно використовує баян як акомпануючий інструмент, тим самим його твори заповнюють прогалини репертуару для ансамблів різного складу за участю баяна як на Львівщині, так і в країні загалом.

Ю. Пукшин в окремих композиціях робить цікаві експерименти поєднання інструментів у такі складі ансамблів: скрипка, труба, ф-но («Карпатська ніч» на слова С. Пахольчук, «Кохання пора» на власні слова та музику); скрипка, ф-но («Я

⁶ Другий відкритий регіональний конкурс баяністів-акордеоністів «Візерунки Прикарпаття»: Програма. (Старий Самбір, 23.11.2005): Програма / Ред.-упоряд.: А. Душний, Б. Пиц. – Дрогобич : Півсвіт, 2008. – 12 с.

йду до вас, гори» на слова Я. Синчишин); скрипка, сопілка, ф-но («Матері» на слова В. Близнюка); саксофон «альт», ф-но («Люблю тебе» на слова І. Фідика). Ці композиції успішно апробовані у концертній практиці самого автора як акомпаніатора різних колективів, так і викладачами та учнями Старосамбірської та Добромильської ДМШ.

Професійне визнання Ю. Пукшин отримав на Всеукраїнському конкурсі композиторських талантів «Спалахи багаття» (Київ, 15 грудня 2007), де був нагороджений Почесною грамотою. Уже після смерті композитора книга «Наше місто (гімн та пісні про Старий Самбір)» стала переможцем XIII-го конкурсу ім. М. Утриска (м. Турка, Львівська обл., 2009, диплом III-го ступеня) [1, 16].

Отже, проаналізувавши творче напрацювання Старосамбірського композитора Ю.М. Пукшина, ми бачимо різновекторні віхи таланту композитора, його хоровий, ансамблевий, пісенний доробок становить невід'ємну нішу в контексті музичного мистецтва регіону та України зокрема.

Список використаної літератури

1. З вершин і низин // Вісник XIII конкурсу ім. М. Утриска. Т. 1. – Львів : «Камула», 2010. – № 6. – 390 с.
2. Касперевич В. Велике музичне свято на Старосамбірщині // Прикарпаття. – 2005. – 13 квітня. – № 25 (1405).
3. Козимка О. Юліана Пукшина в Дрогобичі презентували // Голос Прикарпаття. – 2008. – 27 травня. – № 40 (42).
4. Лана Світла. Юліан Пукшин : «Мені долею судилося нести тепло пісні» // Голос Прикарпаття. – 2008. – 8 лютого. – № 11 (13).
5. Муль О., Касперевич В. Старий Самбір на один день став столицею баянного мистецтва // Народний часопис «Прикарпаття». – 2005. – субота, 7 травня. – № 30 (1410).
6. Пукшин Ю. Краса Карпат (ліричні та естрадні пісні): навчально-репертуарний збірник / Ред.-упор. А. Душний. – Дрогобич : Посвіт, 2008. – 76 с.
7. Пукшин Ю. Моя Україна (патріотичні пісні) : навчально-репертуарний збірник / Ред.-упор. А. Душний. – Дрогобич : Посвіт, 2008. – 40 с.
8. Пукшин Ю. Наше місто (Гімни та пісні про Старий Самбір) : навчально-репертуарний збірник / Ред.-упор. А. Душний. – Дрогобич : Посвіт, 2008. – 36 с.
9. Пукшин Ю. Нехай святиться ім'я Твоє : збірник релігійних пісень, колядок, щедрівок та хорових творів / Упор. А. Душний. – Дрогобич : Посвіт, 2008. – 48 с.